

הסירוס העברי של בוריס ויאן * קרבות רחוב בין

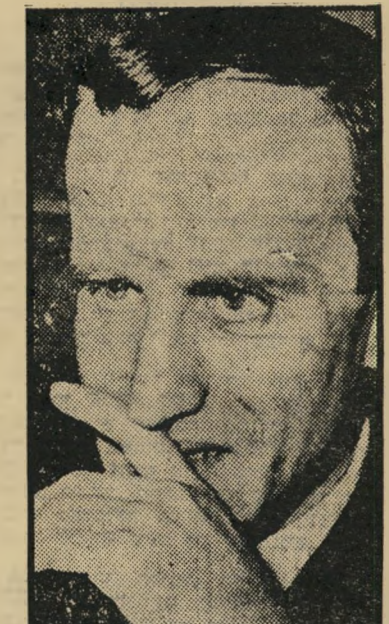
..שלוש עכשיו" לבין "גוש'אמונים" * ההר האילים של לאה גולדברג

תרגום

תלתומים

...והוא כרע על ברכיו ברשא הקיצי העפרורי... נושי'שחם שחורים אלימים ומתומרים... הצנינות ריעננות... שהן רקרו משני צידי השביל כפתח'סמוא... שכן שנאה את ביטנה המתפתח... ואחו כמגבת הסופגנית... והחלה למרק את ה' ענינים מניקל... וכידה גיגית סגולה ל' קילוף כלבים... אתה שלוש פעמים אבי, אמר ו'אקמור... תלתומים? השתומם אנג'ל... מפורקת היתה... לידה ישנו ה' שקצים... בחפוטורות מפלצתיות ושהיני צו... משני צידי השביל גדל עשב גלילי... מכתבה כבוד'תמדיים... שקרעו את העל' מה בהילתן הנקלשת... הלך מפתיעה ל' פתיעה... להתרביץ בישיבה מזרחית... עפ' עפיה העצומים של התפרית הוקנה... התערבלות עזה נשמעה והרגלים המפריי קות החלו כוששות במים... קלמנטין יצאה, דהרנית... והנה פוקעים החרצובים המות' פתים... אך כחצי'הדרך בלמתה איוו מה' שבה... ולניצחון תורתו המתודתית... ה' אור, שדלק בטרקלין, נולף על המדרי' גות... מיכלול בדיחות לשוניות זה, הינו בבחינת מידגם'לשוני מיקרי, דגימות ש' נלקחו מתוך תרגומו של מר אביטל עינבר לספרו הגהדר של בוריס ויאן חדש הלבבות שאה'אור החודש **.

ליקויים לשוניים משופעים, אלה ואחרים, של העברית הבלתי-ערוכה, פרי תרגומו

בוריס ויאן ילדים קטנים בכלובים

של עינבר, אין כוחם לפגום בספרו הזרוק והנהדר של בוריס ויאן.

ויאן — סופר, מחצצר ג'ו, משורר, מח' בר פיזמונים, אוהב נשים, רודף-שמלות, שונא סופרים ושונא פילוסופים. אדם ש'

* "תלתומים" הם תלת-תאומים, או, ב' מילים אחרות: 6 ילדים; ו"עשב גלילי" אינו עשב בצורת גליל, אלא עשב הצומח בגליל.

** בוריס ויאן — חרש הלבבות; מ' צרפתי; אביטל עינבר; 178 עמודים; הוצא תספריית פועלים (כריכה רכה).

דיגלו היה גסות-רוח, אישיות שהצלחה להפוך את גסות-הרוח לספרות מרתקת. לספרו הראשון של ויאן, שתורגם ל' עברית, מחר אירק על קבריך'. שנסקר במדור זה, מצטרף עכשיו חדש הלבבות. הוא עשוי ליהפך לספר משפיע ביותר על קוראים וסופרים ישראלים.

קלמנטין, גיבורת חרש הלבבות, יר' לדת ביטורים שלישיה (שהמתרגם הופכה לתלתומים). המיילד הוא הפסיכיאטר ה' כפרי, הדמות המלחפת בינות לסיפורים השונים. קלמנטין מגרשת את בעלה מ' חדרה, מובעת ממנו מגע גופני איתה ומגע' חינוכי עם ילדיה. לעיתים דומה כי קלמנ' טין היא פרודיה צרפתית על האם היהודיה. "גיבור" נוסף בחרש הלבבות הוא ה' פסיכואנליזה, שאין ויאן נמנה על מערי' ציה. פסיכואנליזה תקנית של ו'אקמור היא מישגל נסוג מאחור למשרתת של קלמנטין. גם חידת ריגושיה המיניים של קלמנטין נפתרים, בדרך מיקרה מפתיעה ומאד לא ריאליסטית.

סיפור של ויאן הוא המחשה של הסר ריאליזם הצרפתי, פרודיה מצחיקה על האכזיסטנציאליזם הסארטרי. שלישיית ה' ילדים של קלמנטין מרחפת באוויר כצי' פורים, בעוד האם מתכוננת אמצעים ל'

תמליץ

הצטברות

רשימת-הספרים המומלצת של נמר של נייר לחודש ינואר 1980:

- האיש במבון מאת **רוברט סילברברג**, בהוצאת זמורה, ביתן, מודן
- מתחת לפרחים מאת **עמוס קינן** בהוצאת פרוזה
- הנויות קינמון, בית המרפא בסימן שעון החול מאת **ברונו שולץ** בהוצ' את שוקן
- אחרי הגשם מאת **יצחק בן-נר** בהוצאת כתר
- הצטברות שירים מאת **מישל חדאד** בהוצאת הקיבוץ המאוחד
- ארבע מאת **הרולד שימל** בהוצאת סימן קריאה
- צפונות מזרחית שירים מאת **נתן זך** בהוצאת הקבוץ המאוחד.

שמירה ולהגנת השלישיה. האמצעים מאד בלתי מקובלים:

"משפנה, הבחין בשלושת הכלובים. הם התגשאו כירכתי החרר המרוקן מרהימיני. גבוהים היו בדיוק כדי מידתו של גבר לא גדול כמיוחד. פורגיהם העבים, המורי' עבים, הסתירו טפח מתוכנם, אולם משהו זע כפנים. בכל אחד קבעו מיטה קבנה ונחה, כורסה ושולחן נמוך. נורת-השמל האירתם מכחון. בערדו מתקרב כדי לה' פש את הפטיש, הבחין עטיפת הספר כי "אנו הוא הסתכל ביתר שימת-לב, בנער משום שחש כי הגברת צופה בו. בינתים מצא את הפטיש הכבד. תוך כדי רכינה לטש עניינם פקחות לרווחה. משפנש מכמכס הביז, כי ילדים קטנים כמדה בכלובים..."

גם המיכאניות של תרגום קטע זה מצערת, כשאר חלקי הספר, המתורגמים בלא ניצוף של השראה. מאחר שספרית פועלים מבשרת על עטיפת הספר כי "אנו מאמינים שהקורא העברי יגלה בספר זה, ובספרים שיבדו אחריו, את טעמו ויופיו" (של ויאן), הרי טוב יהיה אם, "בספרים

* גם ספר זה ראה אור בהוצאת תספריית פועלים.

שיבואו אחריו יימסר התירגום למישהו כ' עמוס קינן או ניסים אדוני, שיש ב' כוחו להחיות את ויאן בעברית. ואם לא התירגום, אזי לפחות העריכה. למרות תלתומי התירגום שלו, לא הצ' ליה אביטל עינבר לרצות את ויאן ב' עברית. הוא רק סירס אותו. וחבל.

מקור

שקיעה חברתית

התגלית הספרותית הבולטת ביותר של שנות השבעים היה הסופר **יצחק בן-נר**, שהחל לפרסם את ביכורי סיפוריו עוד בסוף שנות החמישים. בחודש האחרון של שנת 1979 פירסמה הוצאת כתר קובץ, תחת הכותרת אחריו הגשם.

"איך יהיה בי כוח, מחר? והרי כבר אינני צעירה. פתאום אין אני כבר צעירה. היא נחרתה, פתאום, כיומה האחרון כאן, כשהיא מתעיה בעצמה, לעצמה, פתאום, לעניין זה. פתאום יש לי בת בוגרת, ה' קושה כחיה כבחייה ואינה צריכה לי יותר. אצל האחרים אין הדבר מכה כאחת, פתאום. לאט-לאט; עם השנים העובדות; ככה, בשופי', כמו שנהגו פעם לומר. ה' אחרים, האחרות, כמו שמחים באובדן ה' נעורים, בזיקנתם המתקרבת. טיפשים, היא מתקוממת, מה יש לשמוח בכך? מה יש לשמוח בכך? זכרונות, גם היפים ביותר, מביאים כאב. הצפוי והלא צפוי מביאים פחד פמון..."

זו הפתיחה של הסיפור עתליה, אשת קיבוץ ואם לבת מתנכרת, המתנועעת בר מחשבותיה בעולם הקיבוץ הקלאוסטרי פובי, שאותו מצליח לתאר יצחק בן-נר עשרת מוגים טוב יותר מכל השחמים ל' מיניהם.

אין ספק ולו אף הקלוש ביותר בכוסרו של בן-נר לתאר את המצוקות הישראליות של שנות ה-70. כתיבתו עומדת במיכתני האמינות ויכולת הביטוי. מעתליה ועד לסוף הסיפור השלישי בקובץ, אחרי הגשם, מוכיח בן-נר כי האשראי שבו זכה בהאי' משם ובספרו שקיעה כפרית לא בזובן. הוא משכמו ומעלה מעל לכל סופרי דורי המדינה.

"עשר רבע בערב. כך מתה האהבה. יבואו, אולי, אהבות אחרות. הזמן מאלץ אותנו לשוב ולאהוב. בעת כזאת, חייב אתה לאהוב כדי להמשיך..." במישפט פתיחה מעולה ומרגש זה מצליח בן-נר להביא עולם ומלואו. זהו אחד מן הסיפורים החברתיים החזקים ביותר שנכתבו אי פעם בעברית בארץ הזאת, ושנגעו נגיעה כה תוקפנית בחווייה הישראלית. מישפט הפתיחה של הסיפור אחרי הגשם נקרא כאני-אמין ספרותי של בן-נר: "חייב אתה לאהוב כדי להמשיך..." לאהוב את האשה, לאהוב את הארץ, לאהוב את הכל — כדי להמשיך.

גיבור הסיפור, דניצ'רג, מחפש את אחותו בשדה'קטל אלים ברחובות תל-אביב; ה' תפוז המיכאני שהביאו אנשי גוש'אמונים לרחוב הישראלי, כניסוחו של בן-נר: "נערי הגוש במאבק עם השלומניקים..." כאן מביא בן-נר הוכחה לעוצמתה של ספרות אמת. הסיפור נכתב בשנת 1976, וגם פורסם בהארץ. עוד בטרם נוצרה תנועת שלום עכשיו המתמודדת עם גוש'אמונים. הספרות המציאה את התנועה ה' זאת לפני המציאות.

אלימות הגושניקים בסיפור היא חלק מחוויית-חיים: "הגושניקים חסמו היום את היציאה מהבניין. שלושי-מאת מהם.

היית צריך לראות את השוטרים המיפ' כנים. עשרים שוטרים מול שלוש-מאות כיפות מתנפפות ואגרופים באוויר..." והגיבור המתייסר מחפש את אחותו, שי נעלמה, עירית דניצ'רג. היא אי-יש בין השלומניקים, שאינם שוטלים בכיפה. ה' גיבור, כמו עסוק במיפוי רחובות תל-אביב: "ברחוב בני-יהודה פינת רחוב תל-חי מתנבא גבר אחד מול קבוצת נערים. הארץ מלאה עתה מהם: משיחים-של-שוק, נביאי-רחוב, חזוים, בעל-ראוב, מנחשים, מבשפים וקוסמים ואלכימאים המנסים ל' צור נפש מלים, מצמיגים ישנים ומשחת. והכל נכונים להאמין בכל דבר..."

תל-אביב מתייסרת תחת עול של סיס-מות: "מטר מריבע שלום ערפי על קי' לומטר מריבע מילחמה". שנתיים לפני שחבורה סיסמת שלום עכשיו, "טוב שלום

יצחק בן-נר לאהוב כדי להמשיך

מארץ-ישראל שלמה." מול הסיסמות מש' תוללת לה האלימות של אנשי הגוש. המאבק בין השלומניקים לאנשי הגוש הוא בבחינת מטוטלת. הכל תלוי ברחו' בות ובאיוור: "דרומה. דרומה. השעה היא שתיים ושבע דקות אחרי הצות. ב' שדרות רוטשילד העלו מפגנים מאנשי השלום מדורות מול מטה הגוש ואלה עדיין מהבהבות אודים ותוספות עשו, ב' גשם הדק..."

בינות לשני המחנות הניצים מתפתח לו הגינוס היהודי, הוותיק: "ליד רוכני' ארגזים, לאורם של נרות מחוסים בקופ' סות של פח, עוסקים חלפני השוק-השחרר כמלאכתם. לרנע, כעופרו כיניהם, מלוות אותו עניינים חושדות אך מייד נחה דעתם והם חוזרים לשלהם. יש לך יאנים, מאי' קים, ריאלים, יאנים? שואל אחד מהם, במהירות... איש קפון, מקריח, ככן ששים, עיניו גבונות, תיק של פלאסטיק אחוז היפכ מתחת לרועתו. אתה רוצה לקנות נפס? כמה נאלתים אתה רוצה?..."

דניצ'רג ממשך במסעו הבהול בעיר בעלת החזות הקשה. "הוא מגיע אל יפו. ליד מטה המישמר בבית-הספר, עמלי' פורקים עציורים ממכוניות ומוליכים א' תם, בשורה ארוכה, אל הבניין פנימה. שלוש עשרים ותשע דקות לפנות בוקר. עריקים, אנשי הגוש, שלומניקים, נערי כנופיות, ערכים, נערות-סינים ותמהוני' רחוב..."

אחרי הגשם הוא סיפור של כאב, וסימו הוא התפוגגות הכאב, המתבטאת בהודעת